

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Onvphrii Panvinii Veronensis Fratris Eremitae
Augustiniani. De Praecipvis Urbis Romae
sanctioribusq[ue] basilicis, quas Septem ecclesias uulgo
uocant, Liber**

Panvinio, Onofrio

Romae, 1570

De quinque Urbis praecipuis & patriarchalibus basilicis, ac de duabus aliis
ecclesiis eisdem additis, quae septenarium numerum explent.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11316

De quinque Urbis præcipuis & Patriarchalibus
Basilicis, ac de duabus alijs ecclesijs eidem
additis, quæ septenarium numerum
explerunt. Cap. I.

Llud igitur ante omnia scitu dignum,
Romæ quinque basilicas fuisse, quæ
Patriarchales etiam ecclesiæ uocata
sunt: xxviij. titulos, & xiiij. diaconias;
de quibus hoc loco accurate tractare
constitui. Cur autem non plures, neque pauciores ec-
clesiæ simul institutæ fuerint, quæ his nominibus de-
corarentur: opere præteritum erit explicare, huicque insti-
tuto maxime consentaneum, quum hæc res insigni my-
sterio celebrata sit.

Veteres Romani Pontifices, ut ex libro Camera apo-
stolicæ intelligitur qui Prouincialis appellatur, quinq;
in vrbe maiores, & præstantiores, ditioresque ecclesias
uel iam fabricatas elegerunt, uel de nouo eas cõdiderunt:
quas ab insigni ædificiij magnitudine & pulchritudine,
tum basilicas, tum patriarchales ecclesias, palatiaq; cõ-
spicua illis adiuncta, patriarchia appellarunt. Hæ fuere
Basilica sancti Saluatoris, quæ & Constantiniana ab
auctore, & Lateranensis à loco, & Aurea ab ornamen-
tis dicta est, nunc sancti Ioannis dicitur.

Basilica sancti Petri apostoli in Vaticano

Basilica sancti Pauli apostoli extra Urbis moenia, uia
Ostiensis.

Basilica Liberiana, aliàs Xisti Papæ, in Exquilij, quæ
Sanctæ Mariæ Maioris, uel ad Præsepe uocata est.

A 3 Basilica

6 ONVPHRIVS PANVIN.

Basilica sanctorum Stephani, & Laurentij extra Vr-
bis muros via Tiburtina.

Quod etiam refert Ioannes Monachus Picardus Car-
dinalis S. R. E. in cap. fundamenta de elect. in vi. his
versiculis.

Paulus, Virgo, Petrus, Laurentius, atque Ioannes,

Hi patriarchatus nomen in Vrbe tenent.

Quod cur fecerint veteres Romani pontifices, duplex
caussa fertur.

Prima quod hæc quinque sedes Patriarchales pro quin-
que præcipuis orbis Christiani Patriarchis honoris gra-
tia fuerint institutæ, vno indigena Romano, & quat-
tuor peregrinis, Constantinopolitano scilicet, Alexan-
drino, Antiocheno, & Hierosolymitano. Quotiescun-
que enim contigisset generalia concilia in Vrbe cele-
brari, quibus interesse ipsi Patriarchæ tenebatur; uel pa-
triarchas ipsos pro arduis reipublicæ Christianæ nego-
cijs, uel quæstionibus definiendis ad Urbem accedere, eo-
rum quisque sedem, palatium scilicet & ecclesiã, tanquam
in natali solo uel prouincia sua, Romæ haberet præci-
puã, quum Vrbs ipsa communis totius patria appellare-
tur. Sedes uero patriarchales, præter Romanã, non nisi
quattuor esse, sancti patres pluribus generalibus conci-
lijs definire. Aquileiensis enim, Gradenfis, & Venetus
posterioribus tēporibus ex priuilegio adiuncti sunt. Al-
tera ratio, quæ mihi longe uerisimilior uidetur, est, ut
per hæc instituta demonstraretur Patriarchã, siue ponti-
ficẽ Romanum (qui & ipse aliquando Patriarcha appel-
latus est) tanquã caput & principem totius orbis eccle-
siarũ, alios quattuor Patriarchas, qui sigillatim per suas
dioceses

dioceses totum orbem Christianū regunt & gubernant, subditos habere, ac alijs omnibus sedibus patriarchalibus præesse, vt ecclesiæ ipsius vniuersalis vnitas demonstraretur. Per quinque enim ecclesias patriarchales, videtur quod Vrbs & Romana ecclesia, quinque patriarchas ipsos, idest Romanum, Cōstantinopolitanum, Alexandrinum, Antiochenum, & Hierosolymitanum, & hac ratione vniuersum terrarum orbem representet, & ad eius exemplar constituta fuerit, quum eas in Vrbe habeat sedes patriarchales, quæ sunt in uniuerso orbe terrarum. Potest demum eiusdem rei & tertia caussa afferri superiori similis. Ecclesiam scilicet Romanam vniuersum orbem Christianum significare, & eum qui est eius sedis episcopus, episcopum quoque esse totius Orbis Christiani: per reliquas vero quattuor sedes, quattuor mundi partes designari, idest, Orientem, Occidentem, Meridiem, & Septentrionem. Quòdque, quemadmodum Papa ijs quattuor patriarchis præest, sic etiam toti orbi præsit Christiano. Quam rem ita esse colligitur ex antiqua pictura, quæ fuit in Lateranensi patriarchio, his simulachris expressa. Inter has porrò quinque patriarchales basilicas, Lateranensis basilica, aliàs sancti Saluatoris, quæ & Constantiniana uocatur, principem locum intra Urbem aliquando obtinuit. Ipsa enim fuit Romanorum pontificum sedes, ubi ipsi in patriarchio iuxta eandem ecclesiam fabricato, mille annis permansere, à sancto Siluestro papa qui primus id condidit, vsque ad Clementis papæ v. pontificatum, qui Romanam curiam in Galliam transuexit, vbi ipse & qui ei successerunt quinque

8 ONVPHRIVS PANVIN.

Romani Pontificis ad septuaginta annos permāserunt. Ceterum Gregorius xi. qui Romam Petri sedē ex Auenione reduxit, & qui ei successerunt Romani Pontifices nequaquam amplius Laterani, sed in Patriarchio prope sanctum Petrum in Vaticano perpetuam sedem fixere, proximæ molis Hadriani, quam in arcem uertērunt opportunitate ducti. Basilicæ porrò Lateranensis seruitio propter Pontificis Romani ibidem tunc commorantis supremam maiestatem, dignitatēque, septem episcopi ex finitimis Vrbi oppidis decreti sunt, qui singulis hebdomadæ diebus singuli uel præsente uel absente Papa super aram maximam Basilicæ Lateranensis diuina mysteria celebrarent, uel Pontifici solennibus stansque diebus sacra celebranti assisterent. Ut autem sunt septem hebdomadæ dies qui rursus finita hebdomada in seipsos redeunt, sic septem episcopi lecti, qui omnes per singulos dies singuli celebrantes hebdomadam explerent, qua decursa rursus idem ministerium inchoarent, perficerentque. Atque ob hanc causam septem hi episcopi, postea episcopi Cardinales, id est principales, quum Romani Pontificis ministerio speciatim inter omnes episcopos adscripti essent, appellati sunt. Horum institutio uetustissima est. Siquidē in uita Stephani Papæ iij. qui iij. dictus est, creatusque Pontifex fuit anno salutis Dccclxviij. apud Anastasium Bibliothecarium ita scriptum inueni. Hic constituit, ut omni die dominico a septem episcopis Cardinalibus hebdomadarijs qui in Ecclesia sancti Saluatoris obseruant, missarum solennia super altare beati Petri celebrarentur, & (Gloria in excelsis Deo) cantaretur super rugas, per quas ingrediuntur

tur ad altare, ubi imagines in frontispicio constitutæ sunt. Fuere autem hi vij.

Episcopus Cardinalis Ostiensis, qui solus ob consecrationem Romani Pontificis, quæ ad eum pertinet, inter omnes episcopos in ipsa consecrationis solennitate palio utitur: cuius sedi adiuncta fuit ab Eugenio Papa iij. Ecclesia Veliterna. Hic die solis uel Dominico missam Laterani celebrabat.

Episcopus Cardinalis Syluæ candidæ, aliàs SS. Virginum Rufinæ & Secundæ, alias S. Rufinæ. Hic tam in Basilica sancti Petri, quam in vrbe Leoniana, quam nos Burgum sancti Petri uocamus, absente Papa actus episcopales exercebat, dieque lunæ siue feria ij. sacra in Basilica Lateranensi faciebat. Hæc sedes deficientibus incolis unita est a Callisto ij. Ecclesiæ Portuensi uicinæ.

Episcopus Cardinalis sancti Hippolyti, aliàs Portuensis, qui Transiberim iurisdictionem episcopalem obtinebat, & feria iij. siue die Martis sacra in Basilica Constantiniana peragebat.

Episcopus Cardinalis Sabinus

Episcopus Cardinalis Prænestinus

Episcopus Cardinalis Tusculanus

Episcopus Cardinalis Albanus

Hi reliquis quattuor hebdomadæ diebus præsentem uel absente Papa Laterani missas super aram maximam celebrabant.

In hac uero Basilica qui vices Papæ gereret, et sacra officia, horasque canonicas celebrarent, antiquitus erant Prior, & Canonici regulares ordinis S. Augustini, vnde & eorum congregatio Lateranensis dicta est.

Nunc

10 ONVPRHIVS PANVIN.

habet Archipresbyterum, & Canonicos seculares cū aliquot beneficiatis clericis, cantoribus, capellanis, & ministris ibidem à Bonifacio papa viij. constitutos.

Eadem porrò ratione ceteris quattuor ecclesiis patriarchalibus, earumque ministerio septem per singulas ministri assignati sunt. Hi non episcopi, sed presbyteri Cardinales, idest principales Urbis Romæ fuere numero xxviij. quater enim septies eundem numerum reddit. Et ob eam rationem xxviij. ecclesiæ quos titulos vocauit, Romæ institutæ sunt, quibus hi xxviij. presbyteri Cardinales præessent, de quibus & eorum titulis singillatim dicam, si prius quæ de septem ecclesiis scribere in vniuersum constitui afferam. Ex his igitur quæ supra dixi satis constat, quinque basilicas patriarchales Romæ fuisse ob id alijs ecclesiis celebriores, & ob maiorem reuerentiam magis à Christianis visitatæ. Quibus Christianorū easdem visitantium religio, duas alias hanc ob causam adiunxit. (neque enim aliam probabiliorem inueni, quamquam plerosque esse sciam qui hunc numerum septenarū ad septem Asiaticas ecclesias beati Ioannis Euangelistæ Apocalypsi celebres pie referant.) Primo enim basilicam sancti Petri, deinde sancti Pauli, p̄i homines inuisere solebant. Cumque à sancto Paulo ad Lateranū iter facturi essent, incongruum iis visum est, ecclesiam sancti Sebastiani, cœmeterium Callisti, Catacumbas tot sanctorum corporibus referta, inuisa transire, præsertim cum eadem fere via procedendum esset; atque ita hac ratione quinque ecclesiis quæ visitari solebant, sextam adiunxerunt. Eadem ratio septimā addidit medio itinere inter Lateranensem, & sancti Laurentij
extra

extra muros basilicas sitam, ecclesiam scilicet sanctæ Crucis in Hierusalem, maximis & ipsam reliquijs condecoratam. Id ita esse facile ex eo intelligi potest, quod pia sequentium temporum religio, septem antiquis ecclesijs duas alias sancti Anastasii ad tres Fontes, & S. Mariæ Annunciatæ medio itinere inter sancti Pauli & S. Sebastiani basilicas, itineris opportunitate adiunxit, ad novemque auxit, quæ hæcenus à Christianis frequentantur.

Illud verò scitu dignum, Anno Iubilei antiquitus à Bonifacio viij. papa instituti, eius temporis Christianos non nisi basilicas sanctorum Petri & Pauli apostolorum visitasse. Quibus tertiam Lateranensem anno Iubilei secundo Mcccl. Clemens vi. adiunxit. At Gregorius xi. ob Deiparæ virginis devotionem in futuro anno tertij Iubilei quartâ addidit sanctæ Mariæ Maioris, quæ omnes patriarchales erant. Inde illud mirum, quintam patriarchalem ecclesiam sancti Laurëtij extra muros præteritam fuisse, dignam alioqui propter eius excellentiam quæ eodem anno ut aliæ patriarchales celebraretur. Qua re ab aliquo pontifice animadversa, facile cæteris quattuor insequentibus Iubilei annis addi poterit. Probabilis igitur causa hæc mihi visa est de

septem, siue etiam novem Urbis ecclesiarum frequenti peculiarique uisitatio-

ne. Qua expedita, quæ de Titulis

& Cardinalibus dicere su-

pra polliciti sumus,

expediamus.

De